

Foto: Colourbox

4. Individens rättigheter och skyldigheter

Innehåll

Jämlikhet och mänskliga rättigheter

Skydd mot diskriminering

Familj och individ

Barns rättigheter

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Jämlikhet och mänskliga rättigheter

Jämlikhet betyder att alla människor har samma värde och ska behandlas likvärdigt, oavsett till exempel etnisk tillhörighet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Ordet jämlikhet kommer från FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från år 1948. FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna handlar om att alla människor har samma värde och rättigheter. Alla människor har rätt att säga vad de tycker, tro på vilken gud de vill och välja vilken partner de vill leva med.

Förklaringen om mänskliga rättigheter ska gälla alla människor i världen. En modern demokrati fungerar inte bra om de mänskliga rättigheterna inte respekteras. Staten måste kunna skydda sina invånare från diskriminering och förtryck. I Sverige skyddas de mänskliga rättigheterna av tre grundlagar: regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Lagarna säger att staten och kommunerna ska arbeta för att trygga rätten till arbete, bostad och utbildning för alla invånare.

På regeringens webbsida www.manskligarattigheter.se kan du läsa mer om mänskliga rättigheter.

Europakonventionen

Det finns sedan år 1950 en europeisk konvention om skyddet för de mänskliga rättigheterna. Den heter Europakonventionen. En konvention är en överenskommelse mellan flera länder. Några exempel på rättigheterna i konventionen är:

Foto: Johnér

- rätten till frihet och personlig säkerhet
- rätten till en rättvis rättegång
- rätten till respekt för privat- och familjelivet

År 1995 blev den svensk lag. Staten, regeringen och kommunerna ska se till att Europakonventionen följs i landet.

Kön, jämställdhet och feminism

Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan män och kvinnor. De ska ha lika mycket makt att påverka samhället och sina egna liv. Jämställdhet innebär att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och skyldigheter. Människors förutsättningar påverkas av flera faktorer än kön, vilket innebär att alla i gruppen kvinnor och män inte har samma livserfarenheter eller levnadsvillkor.

Kön är inte en enkel kategori. Det finns personer som inte identifierar sig som kvinna eller man, eller som är ett annat kön än det de tilldelades vid födseln. Alla människor oavsett kön påverkas av samhällets normer för kön och hur samhället värderar grupperna kvinnor och män.

Feminism är ett samlingsbegrepp för den samhällsanalys och rörelse som menar att kvinnor generellt sett är underordnade män i samhället och vill förändra detta. Den feministiska politiska rörelsen arbetar också på olika sätt för att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter i samhället. Praktiskt jämställdhetsarbete kan innebära att förändra diskriminerande regler, motverka sexualiserat våld, höja representationen av kvinnor på beslutande poster samt uppmärksamma hur andra former av förtryck hänger ihop med kön.

Jämställdhet i politiken och hemmet

I början av 1900-talet var skillnaderna mellan kvinnors och mäns rättigheter stora i Sverige. Kvinnor fick inte rösta eller väljas till riksdagen förrän år 1921. Vid samma tid blev också gifta kvinnor myndiga. Det betyder till exempel att de först då fick bestämma själva över sina inkomster. Idag är det ungefär lika många kvinnor som män i riksdagen. I regeringen är det lika många män som kvinnor som är ministrar. Bland de valda politikerna i Sveriges kommuner är ungefär 43 procent kvinnor.

De flesta gifta kvinnor tog tidigare hand om hem och barn men under 1970-talet byggdes fler förskolor och fritidshem för barnen. Då infördes också föräldraförsäkringen som gav föräldrar rätt att dela på ledigheten när de fick barn. Dessa förändringar ledde till att det blev lättare för kvinnor att arbeta och tjäna egna pengar. Under 1970-talet kom också lagen om fri abort som ger en kvinna som blir gravid rätt att själv bestämma om hon vill föda barnet eller inte.

Tidigare har mycket av arbetet i hemmet skötts av kvinnan. Arbeta i hemmet betyder exempelvis att ta hand om barn, tvätta, städa och diska. Idag är arbetet i hemmet mer jämställt men kvinnor arbetar fortfarande mer i hemmet än män.

Jämställdhet i skolan och arbetslivet

År 1927 fick flickor samma möjligheter som pojkar att få en statlig utbildning. I grundskolan och i gymnasieskolan finns det idag en läroplan som beskriver vad som ska ingå i undervisningen. I läroplanen framgår det att lärarna ska främja jämställdhet vilket bland annat betyder att lärarna ska behandla flickor och pojkar likvärdigt. Dagens studie- och yrkesval visar dock att de val ungdomar gör fortfarande styrs av vad som anses vara lämpligt att göra utifrån kön.

År 1980 kom jämställdhetslagen som framför allt handlade om jämställdhet på arbetet och jämställda löner. Idag arbetar ungefär 80 procent av alla kvinnor mellan 20 och 64 år. Arbetslivet är dock ännu inte jämställt. Det finns stora skillnader i lön mellan könen. Kvinnor tjänar i genomsnitt 87 procent av mäns lön. Detta beror bland annat på att lönerna är högre inom de yrken där fler män arbetar jämfört med de yrken där fler kvinnor arbetar. Fler kvinnor än män arbetar också deltid, tar längre föräldraledighet och vårdar sjuka barn. Därför blir skillnaden mellan män och kvinnors årsinkomster ännu högre. Fortfarande är det fler män än kvinnor som är chefer och som startar företag.

Sveriges jämställdhetspolitik

Riksdagen beslutade år 2006 att det övergripande målet med jämställdhetspolitiken i Sverige är att kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att påverka samhället och sina egna liv. Till det övergripande målet finns sex delmål:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

2. Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
3. Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemanarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
5. Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Läs mer om jämställdhetspolitiken i Sverige och regeringens jämställdhetsarbete på regeringens webbsida:
www.regeringen.se/feministiskregering

Skydd mot diskriminering

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet. Diskriminering betyder att vissa människor eller grupper behandlas sämre än andra och det är ett brott mot de mänskliga rättigheterna.

Foto: Johnér

Diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen, DO, är en statlig myndighet som arbetar för allas lika rättigheter och möjligheter. DO ska se till att diskrimineringslagen följs.

Det är förbjudet enligt diskrimineringslagen för företag och organisationer att behandla vissa människor sämre än andra på grund av deras kön, könsidentitet eller könsuttryck, religion eller annan tro, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

Arbetsplatser och skolor måste ha en plan mot diskriminering. Du kan kontakta DO om du blivit diskriminerad. Mer information finns på DO:s webbsida: **www.do.se**

Det finns olika fristående lokala och regionala antidiskrimineringsbyråer i Sverige. De arbetar med att erbjuda råd och stöd till personer som upplever sig utsatta för diskriminering. Du kan läsa mer om antidiskrimineringsbyråerna här: **www.adbsverige.se**

Normer om kön och sexualitet

Alla samhällen har normer om hur människor ska leva. Normer är idéer, föreställningar och oskrivna regler om vad som ses som rätt och fel om hur människor ska vara, se ut och bete sig. I de flesta samhällen finns exempelvis normer om att män och kvinnor ska vara olika och att de ska ha olika roller. Normer påverkar också vår syn på sexualitet och relationer. Exempelvis är föreställningen att alla människor ses som heterosexuella fortfarande väldigt stark.

I Sverige har alla rätt att leva och gifta sig med vilken partner de vill, oavsett kön. Vilket kön en människa själv känner sig som brukar kallas för könsidentitet. Könsidentiteten är inte kopplad till hur kroppen ser ut och fungerar utan vilket kön en person känner att den tillhör.

Hbtq står för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter. Trans handlar om könsidentitet och uttryck och har ingenting med sexuell läggning att göra. Ordet trans är ett begrepp för personer som inte identifierar sig med det biologiska kön som de föddes med. Transpersoner är ett brett begrepp för personer som identifierar sig som män, kvinnor eller både man och kvinna samtidigt. Transpersoner kan också välja att inte

Foto: Colourbox

Regnbågsflaggan (också kallad Prideflaggan) är en symbol för hbtq-rörelsen. Den symboliserar alla människors lika värde samt mångfald bland homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner.

definiera sitt kön alls. Q står för "queer", ett förhållningssätt som kritiserar den heterosexuella normen i samhället. Queer kan också beskriva en identitet som innebär att en person inte vill definiera sitt kön eller sexuella läggning inom de traditionella begreppen.

Du kan läsa mer på Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheters webbsida: www.rfsl.se

Alla har rätt att uttrycka sin identitet som de vill. När någon behandlas sämre för att personen är homosexuell, bisexuell, transperson eller uttrycker sig på ett sätt som utmanar normer om hur kvinnor och män ska vara, så är det diskriminering.

Friheten att välja religion

Sverige har haft religionsfrihet sedan år 1951. Religionsfrihet betyder att alla har rätt att välja vilken religion eller tro man vill ha. Religionsfriheten räknas som en av de viktigaste rättigheterna i svensk grundlag. I flera internationella avtal, till exempel FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och FN:s barnkonvention, finns det information om religionsfriheten. Staten måste respektera, skydda och arbeta för religionsfriheten.

- Alla människor ska ha rätt att välja, byta och lämna sin religion.
- Alla människor ska ha rätt att utöva sin religion. Det betyder till exempel att alla har rätt att starta religiösa föreningar.

- Alla har rätt att skriva och ge ut tidningar och information.
- Alla har rätt att lära ut en religion och fira religiösa högtider.
- Ingen människa ska bli diskriminerad på grund av tro.
- Föräldrar har rätt att ge sina barn en religiös uppfostran enligt den egna tron.
- Arbetsgivare bör visa en öppenhet inför anställdas behov av att kunna praktisera sin tro på arbetsplatsen.

Etnisk tillhörighet

I Sverige bor det människor som kommer från olika platser i världen. Etnisk tillhörighet betyder att varje person har ett ursprung i en eller flera kulturer och folkgrupper. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. Att bli behandlad sämre på grund av etnisk tillhörighet är diskriminering och ett brott mot de mänskliga rättigheterna.

Funktionsnedsättning och tillgänglighet

Många människor har en eller flera funktionsnedsättningar. Funktionsnedsättningar kan till exempel vara att en person har svårt att se, prata, höra, förstå, röra sig eller koncentrera sig. Samhället ska vara tillgängligt för alla. Det ska inte finnas hinder att delta i samhällslivet för de som har funktionsnedsättning. Ett exempel på arbetet för ett mer tillgängligt samhälle är att bygga om i offentliga lokaler så att personer som har svårt att gå i trappor kan komma in och röra sig i lokalerna utan hinder.

Ålder

Att bli behandlad sämre för att någon annan tycker att du är för gammal eller för ung är diskriminering. Det finns lagar och regler som bestämmer att man i vissa fall får behandla yngre och äldre personer olika. Det finns till exempel bestämda åldersgränser för när en person får ta körkort eller serveras alkohol.

Familj och individ

Vad är en familj? Svaret på frågan är olika i olika kulturer och samhällen. I vissa delar av världen ses släkten eller gruppen man tillhör som en del av familjen. I Sverige räknas oftast bara föräldrar, syskon och barn som familj. Vad som är en

individ kan också se olika ut i olika kulturer och samhällen. Två olika sätt att se på individer är ett individualistiskt synsätt och ett kollektivistiskt synsätt.

Individualistiskt synsätt

Ett individualistiskt synsätt innebär att individen ses som viktigare än gruppen. Varje person uppmuntras att ha egna idéer och åsikter. Individen ser sig själv som en egen person med eget ansvar för sitt liv, sin lycka och sin framtid. Hen är i första hand en egen individ och i andra hand en del av olika grupper.

Kollektivistiskt synsätt

Ett kollektivistiskt synsätt betyder att gruppens intressen är viktigare än individens. Det du som person gör påverkar hela gruppen. I ett kollektivistiskt samhälle finns det oftast en stark gemenskap. Personerna i gemenskapen tar ansvar för varandra. Ett kollektivistiskt synsätt betyder ofta att man räknar in fler personer i sin familj. Slakten och gruppen räknas ofta som familj.

Olika samhällssystem

Olika samhällssystem gör att människor har olika synsätt. Sverige är på många sätt ett individualistiskt samhälle. Det du gör påverkar mest dig själv och inte din familj eller släkt.

I Sverige ska staten ta ansvar för att garantera människornas säkerhet. Det leder till att människor inte är beroende av sina släktingars beskydd för att leva ett tryggt liv. I samhällen där staten inte tar ansvar för sina invånare förlitar sig människor mer på sina släktingar för sin trygghet.

Om en person begår ett brott i Sverige så straffas bara personen som begick brottet, inte den personens familj eller släkt.

Barns rättigheter

I nästan alla länder finns lagar och regler som ska skydda barn och ungdomar. Barn och ungdomar i Sverige skyddas av både internationella och nationella lagar. Sverige tar barns rättigheter och skydd mot hot och våld på stort allvar. Staten och kommunerna arbetar för att barn och ungdomar ska få en bra uppväxt.

Foto: Johanna Nyholm, Johnér

Barnkonventionen

Sverige har skrivit under FN:s barnkonvention. En konvention är regler som flera länder kommit överens om. I barnkonventionen finns regler som ska skydda barnens mänskliga rättigheter.

Eftersom Sverige har skrivit under konventionen har vi lovat att reglerna ska gälla för alla barn och ungdomar i landet. I konventionen finns olika regler som kallas artiklar. Det finns 54 artiklar i barnkonventionen.

Här är några av de viktigaste:

- Barnet ska skyddas mot diskriminering. Det får alltså inte behandlas sämre än andra.
- Politiker, myndigheter och domstolar ska alltid tänka på barnets bästa i alla beslut.
- Föräldrar ska uppfostra barnet så att det stämmer överens med barnets ålder och mognad.
- Barnet har rätt till liv och utveckling. Det betyder att landet måste skydda barnet från att dödas i krig eller i sjukdomar. Rätten till utveckling betyder att barnet har rätt till en bra barndom.
- Barnet ska ha rätt att säga sin mening och bli lyssnat på. Myndigheter och domstolar ska fråga barnet hur det vill ha det.
- Barnet har rätt till ett privatliv. Det kan till exempel vara att föräldrar inte ska läsa barnets dagbok eller brev.

- Barn har rätt till skydd mot våld i hemmet. Barn ska skyddas mot föräldrar och andra vuxna som utövar våld eller inte tar hand om barnet på ett bra sätt.

Den svenska skolan arbetar mycket med Barnkonventionens regler som grund. På webbsidan www.barnkonventionen.se kan du läsa mer om barns rättigheter.

Barnens rätt i samhället – BRIS

Bris (Barnens rätt i samhället) är en organisation som hjälper barn och ungdomar som är oroliga eller har problem. Det är gratis att ringa till Bris telefonnummer 116 111. Dit kan alla under 18 år ringa och prata med en vuxen om vad som helst.

Bris ser inte vilket telefonnummer samtalet kommer från. Det syns inte heller på telefonräkningen om någon har ringt till numret.

Bris kan också hjälpa vuxna som är oroliga för sina barn. Till Bris vuxentelefon kan vuxna ringa, telefonnummer 077-150 50 50. Mer information finns på webbsidan: www.bris.se

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Våld i nära relationer innebär till exempel att utöva makt genom att kontrollera, slå eller hota. I Sverige är det förbjudet att använda våld och hot mot andra. Det är en kränkning av andra människors mänskliga rättigheter och en brottslig handling.

Det är därför också förbjudet att använda våld i familjen. Våld i nära relationer inkluderar alla typer av våld som kan förekomma mellan närstående. Närstående innebär både heterosexuella och samkönade relationer samt inom syskon- och andra familje- och släktrationer. Det betyder att det är förbjudet att slå sitt barn och sin partner. Trots det finns det våld i familjer. Oftast är det män som slår kvinnor. Våld i hemmet kan vara fysiskt, psykiskt, ekonomiskt, materiellt och sexuellt.

Att som barn se en förälder bli misshandlad är en allvarlig form av psykisk misshandel. Det är vanligt att våld i familjen förminskas och förnekas både av den som blir slagen och av den som slår. Men barn ser, hör och känner. Det är också

Foto: Ida Edgren

vanligt att barnet självt blir slaget. Den ständiga stress som oron för våldet innebär kan få konsekvenser för hälsan, både fysiskt och psykiskt.

Fysiskt våld kan vara när någon blir slagen, dragen i håret eller knuffad. Psykiskt våld kan vara att bli hotad, skrämmd eller nedvärderad. Det kan till exempel vara när någon säger elaka saker om någon annan. Det kan också vara när man inte får träffa sina vänner. Ekonomiskt våld kan vara när någon i ett förhållande kontrollerar alla pengar och den andra inte har tillräckligt med pengar att leva på. Våld kan också vara materiellt, till exempel när någon förstör dina saker. Sexuellt våld är våldtäkt eller andra sexuella handlingar som en person tvingas till eller inte vågar säga nej till.

Våld som handlar om heder

Våld inom familjen och våld mot kvinnor finns i alla länder och i alla kulturer. Våld som handlar om heder är våld mot någon som bryter mot familjens eller släktens normer och traditioner.

Den viktigaste normen som är kopplad till heder handlar om kvinnors och flickors sexualitet och att kvinnor ska vara oskuld när de gifter sig. Hedersvåld kan utgöras av hård kontroll och övervakning. Till exempel att inte själv få bestämma vem man vill vara tillsammans eller ska gifta sig med, allvarliga hot om fysiskt våld och i extrema fall också dödligt våld. I Sverige är det förbjudet att använda hot och våld mot andra, och är en brottslig handling.

Det är oftast flickor och unga kvinnor som drabbas av hedersrelaterat våld, men även pojkar kan drabbas. HBTQ-personer är en särskilt utsatt grupp. Hedersrelaterat våld är vanligast i kollektivistiska samhällen eller där män ges mycket mer makt än kvinnor. Både kvinnor och män kan använda hedersrelaterat våld mot en person som brutit mot familjens eller släktens normer och traditioner. Beslutet att utöva våld bestäms gemensamt.

Sverige har undertecknat och ratificerat FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Rättigheterna handlar om att alla personer själva får bestämma över sina liv och sin framtid. Det betyder bland annat att alla ska få bestämma över sin kropp, sin sexualitet och sitt val av partner.

Så säger lagen

En man som använder våld mot en kvinna i en nära relation kan dömas för grov kvinnofridskränkning. När det gäller andra nära relationer kan den som använder våld dömas för grov fridskränkning. En person som använt våld i en nära relation kan också dömas för misshandel eller hot.

Det finns hjälp att få

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att ge stöd och hjälp till de barn, kvinnor och män som lever med våld i nära relationer. Kommunen har också ansvar för att ge de som utsätts för hot och våld skydd mot fortsatt våld genom till exempel skyddat boende.

En kvinnojour är en organisation som erbjuder stöd och skydd till kvinnor och barn som har utsatts för våld i nära relationer. De flesta kvinnojouren drivs av ideella organisationer, med hjälp av volontärer. Det finns kvinnojouren och även tjejjourer i hela landet. Du kan läsa mer om vilka som finns på webbsidan: **www.unizon.se**

I många kommuner finns krismottagningar för kvinnor och barn som hjälper de som blivit utsatta för våld. Det finns också särskilda krismottagningar som hjälper män att sluta använda våld. Är du som man utsatt för våld finns hjälp och skydd också för dig.

Om du är utsatt för hot och våld och behöver hjälp kan du ringa till Kvinnofridslinjen. Kvinnofridslinjen är alltid öppen. Det kostar inget att ringa. Du behöver inte tala om vad du heter när du ringer. Telefonnummer: **020-50 50 50**.

På Kvinnofridslinjens webbsida finns information på olika språk, www.kvinnofridslinjen.se.

Du som är kvinna kan också ringa Terrafem. Personalen på Terrafem pratar 50 språk. Du kan ringa till dem på vardagar klockan 8–17. Det kostar inget att ringa. Du kan också lämna ditt namn och telefonnummer så ringer Terrafem upp dig. Telefonnummer: **020-52 10 10**.

Prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Sveriges regering säger att prostitution och människohandel för sexuella ändamål är våld mot kvinnor. Därför har man valt en lagstiftning som inte dömer den som utsätts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det är istället den som köper sex eller tvingar andra att sälja sex som begår ett brott och kan straffas.

Kvinnlig könsstympling

I flera länder könsstympas flickor. Könsstympling kan betyda att man skär bort delar av kvinnans yttre könsorgan. Det kan även betyda att allt skärs bort och att vaginan sys ihop efteråt.

Risker för hälsan

Flickor och kvinnor kan få många problem efter en könsstympling. Många får svårt att kissa eftersom urinröret kan skadas. Många får smärta och värk i underlivet hela livet och deras sexualitet kan påverkas negativt. De kan få allvarliga problem med sin menstruation och med infektioner. De kan också få problem när de är gravida och ska föda barn.

Arbete mot könsstympning i Sverige

Kvinnlig könsstympning är förbjuden i Sverige. Lagen säger att könsstympning inte får göras även om personen går med på det. Den som utför en kvinnlig könsstympning kan dömas till fängelse. Man kan dömas i Sverige även om könsstympningen gjordes i ett annat land. Det är också förbjudet att sy ihop en kvinnas vagina efter till exempel en förlossning.

Alla som arbetar med barn och ungdomar i Sverige måste anmäla till socialtjänsten om de tror att en flicka har blivit könsstympad eller riskerar att bli könsstympad.

I Sverige finns flera föreningar som arbetar mot kvinnlig könsstympning, till exempel Riksföreningen stoppa kvinnlig könsstympning, RISK, och Riksförbundet för sexuell upplysning, RFSU. Båda lämnar information om könsstympning på olika språk.

Vård och hjälp för kvinnor som är könsstympade

Om du har frågor eller behöver vård och hjälp kan du kontakta skolsköterskan på din skola, en ungdomsmottagning, gynekologisk mottagning eller sjukhusens kvinnokliniker. Många kvinnor har fått hjälp och kan fungera normalt efter vård.

Diskussionsfrågor kapitel 4

Vad är en familj för dig?

Vad betyder mänskliga rättigheter och jämställdhet för dig?

Tjänar alla på jämställdhet? Vem tjänar på det och finns det någon som förlorar?

Vad är skillnaden på jämställdhet och jämlikhet?

Vad betyder diskriminering för dig?

Vilka grupper tror du kan bli diskriminerade i samhället?

Vad har du för erfarenhet av religionsfrihet i Sverige?

I FN:s konvention om barnets rättigheter står att barnens bästa alltid ska komma först. Det kanske inte betyder samma sak för alla människor. Vad betyder det för dig?

Vad betyder ordet "heder" för dig?

Hur ser skillnaden ut för pojkar och flickor när det gäller hedersförtryck?

Vad kan du göra för en person som utsätts för våld i en nära relation?